

УДК 657.4:657.633

Короп К.О.,

Сахно Л.А., к.е.н., доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ОБЛІКУ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ АПВ

У статті розглянуті теоретичні аспекти екологічного обліку та екологічної складової агропромислового виробництва та методологічних положень екологічного обліку в системі управління підприємством.

Ключові слова: екологічний облік, формування агропромислового виробництва, агровиробництво.

Короп К., Sahno L.

THEORETICAL ASPECTS ENVIRONMENTAL ACCOUNTING AND ENVIRONMENTAL APV

The article considers the theoretical aspects of environmental accounting and environmental component of agricultural production and methodological provisions for environmental accounting in the system of enterprise management.

Keywords: environmental accounting, the formation of agricultural production, agricultural production.

Короп К.А., Сахно Л.А.

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО УЧЕТА И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ АПВ

В статье рассмотрены теоретические аспекты экологического учета и экологической составляющей агропромышленного производства и методологических положений экологического учета в системе управления предприятием.

Ключевые слова: экологический учет, формирование агропромышленного производства, агропроизводство.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Дослідження екологічного стану агропромислового виробництва (АПВ) полягає в аналізі та розробці науково-методичних підходів, направлених на створення сприятливих передумов господарювання різних форм

власності в нових соціально-економічних, історично-екологічних та ринкових умовах. Сільськогосподарське виробництво та переробна промисловість вимагає створення та впровадження новітніх технологій, а також усунення негативних екологічних явищ, що мають провідне місце в системі АПВ.

Такий підхід буде окреслювати чіткі сторони функціонально-галузевої спрямованості, обґрунтуванню найбільш ефективних напрямів реформування, сприяти збільшенню обсягів виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції й в теоретичному обґрунтуванні методики екологічного обліку на сільськогосподарських підприємствах. Сьогоднішній стан екологічного обліку висуває відповідні задачі перед професійними бухгалтерами і аудиторами, перед всією наукою бухгалтерського обліку.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Актуальність цього питання є обґрунтованою, що знаходить своє відображення у наукових працях вітчизняних вчених В.П. Коростика, І.Б. Микульського, М.Т.Масюка, М.Д.Пістуна, В.О.Колесника, С.І.Дорогунцова, П.П.Борщевського, М.Б.Данилишина, В.М.Жука, О.В.Вороновської, Л.І. Максимова, А.А.Салекова та багатьох інших.

Цілі статті. Метою статті є облікова складова та аналіз екологічного підходу функціонально-галузевої структури агропромислового виробництва. Основні завдання полягають у виявленні специфічних особливостей екологічного впливу деяких компонентів агресурсного потенціалу на розвиток АПВ. Безперечно, що вони впливають на якість виробництва сільськогосподарської сировини і продукції.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На сучасному етапі істотним напрямом економічної політики є забезпечення сталого еколого-економічного розвитку аграрного сектора економіки, стратегія якого повинна передбачати використання комплексу ефективних підходів, інструментів, важелів та механізмів. Для розв'язання цієї проблеми необхідно на підприємствах АПК налагодити системи бухгалтерського обліку з урахуванням екологічної складової [1].

Можна відзначити, що екологічний облік ще не набуло остаточного осмислення і логічної завершеності у вигляді комплексно сформованої системи знань в економіко-екологічній теорії і практиці.

Зазначимо, що облік повинен об'єднувати в собі процеси ідентифікації, вимірювання і комунікації економіко-екологічної інформації, які дозволили б користувачам ухвалювати на її основі відповідні управлінські рішення.

Теорія екологічного бухгалтерського обліку та аудиту, особливо в її зарубіжних варіантах, в «чистому» вигляді рідко використовується вітчизняними економічними суб'єктами [3].

В сфері екології можна виділити наступні функції:

- посилення ролі регулювання економіки;
- посилення контролю за витратами;
- виникнення нових економічних можливостей, зокрема ринкових;
- здійснення менеджменту і контролю природоохоронних заходів;
- складання відповідної звітності;
- дотримання суспільного інтересу.

Виникають труднощі щодо поєднання традиційного бухгалтерського обліку та екологічних питань діяльності підприємства у тому, що в грошових вимірниках частка природних втрат вартості на сьогоднішній день не виражається, тому повинна відобразитися і визначитися у натуральних вимірниках; інформація про довкілля часто має орієнтовний характер; ринкові ціни виражають як правило короткострокові відносини між попитом і пропозицією і віддзеркалюють відносну обмеженість передбачуваного виснаження джерел сировини; інформація про довкілля часто відрізняється високою ненадійністю та динамікою.

На базі податкового та бухгалтерського законодавства здійснюється екологічний облік [2].

Слід відзначити, що формування АПВ – це досить складний, багатогранний і закономірний процес, який відбувається на основі суспільно-територіального поділу праці. Більш повніше і глибше досліджується агропромисловий комплекс (АПК), адже він в складі національної економіки України є найбільш сформованим, пріоритетним та перспективним. Агропромислове виробництво є більш складною і широкою сферою виробництва в порівнянні з АПК. Кінцевою метою є відображення характеру проміжних ланок, що і є головним завданням кожної стадії відтворювального агропромислового виробництва.

Досягнення функціонально-територіальної пропорційності,

підвищення економічної ефективності та комплексності розвитку всіх його ланок і виробництва визначає загальну мету АПВ, на яку повинен працювати кожен із компонентів агрокліматичних і еколого-економічних чинників.

На високому рівні розвитку продуктивних сил загалом та інтеграції землеробства з промисловістю можливе створення сприятливих матеріально-економічних передумов АПВ. Кінцевим результатом АПВ є перш за все, як внутрішній, так і на зовнішній продовольчий ринок.

Таким чином, формування АПВ має двоєдиний процес: з однієї сторони, виробництво поділяється на виконання окремих функцій у вигляді відносно самостійного, відокремленого в просторі і часі виду діяльності; з іншого боку – постійно відновлюються відношення обміну між окремими виробничими функціями, що поглиблюють взаємопов'язані і взаємообумовлені стадії єдиного процесу відтворення АПВ. На кожній стадії розвитку АПВ матеріально-виробничі ресурси з одного боку перетворюються в інші, які призначені для більш продуктивного споживання на наступній або заключній стадії оновленого виробництва. Безумовно, провідна функція АПВ відображує найвищу ступінь задоволення потреб суспільства у високоякісній і екологічно чистій сільськогосподарській продукції та продуктах її переробки при підвищенні економічної ефективності суспільного матеріального виробництва [4].

Теоретико-методологічний підхід до формування системи управління еколого-спрямованим аграрним виробництвом дозволяє врахувати ці тенденції, а також поєднати в процесі прийняття управлінських рішень екологічну, виробничу, соціальну та економічну компоненти агровиробництва (рис. 1).

Сутність цього підходу полягає у теоретичному співставленні: суспільного рівня прийняття управлінського рішення до рівня безпеки (економічної, продовольчої або екологічної за специфікою вирішуваного питання та найвищим з рівнів безпеки), який забезпечується в результаті реалізації даних рішень, часткам фінансування реалізації таких рішень відповідно до суспільних рівнів прийняття рішень, а також умовного співвідношення обсягів застосовуваних важелів, що належать до “жорсткого” або “м’якого” режиму управління.

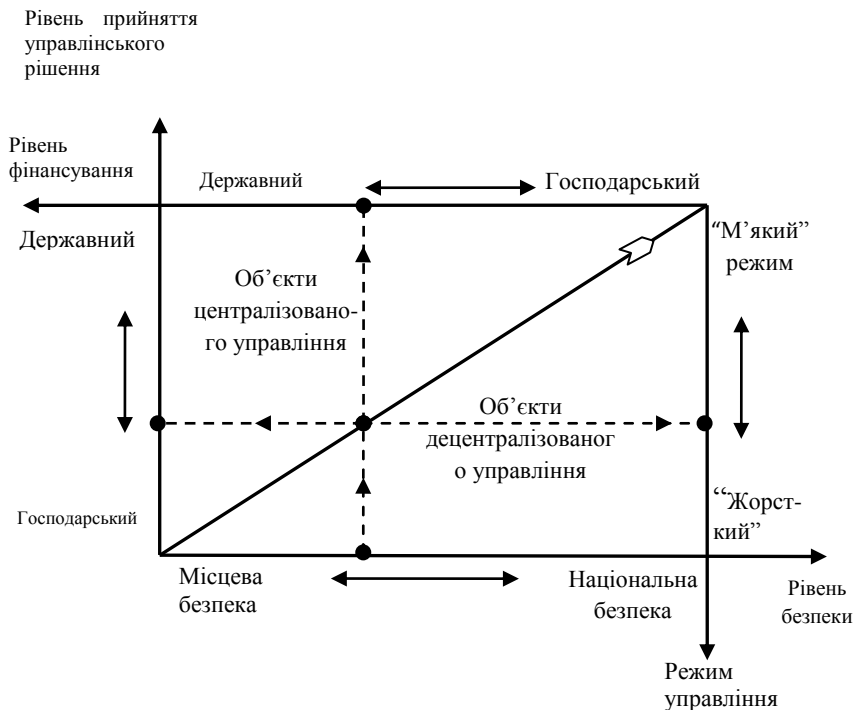

Рис. 1. Теоретико-методологічний підхід до формування системи управління еколого-спрямованим сільськогосподарським виробництвом

Висновки. Таким чином, у статті визначено теоретичні аспекти екологічної складової агропромислового виробництва. Відзначено, що формування АПВ – це досить складний, багатогранний і закономірний процес, який відбувається на основі суспільно-територіального поділу праці. Можна сказати, що екологічний облік не набув широкого значення і остаточного осмислення. Автором впроваджено екологічні функції: Агропромислове виробництво є більш складною і широкою сферою виробництва в порівнянні з АПК.

1. Жук В.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в аграрному секторі економіки: [монографія] / В.М. Жук. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2009. – 648 с.
2. Вороновська О. Сутність і розвиток екологічного обліку / О. Вороновська // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2(31). – С. 195–200.
3. Максимів Л.І. Екологічний облік: проблеми формування та перспективи застосування / Л.І. Максимів // Вісник САДУ: Економіка та менеджмент. – Суми:

Козацкий вал, 2001. – С. 123–129.

4. Садеков А.А. Учет экологического фактора в предпринимательских стратегиях / А.А. Садеков // Экономические инновации: Сб. науч. тр. – 2001. – Вып. 10. – С. 203–206.
5. Integrated Environmental and Economic Accounting — United Nations, European Commission, International Monetary Fund Organization for Economic Cooperation and Development World Bank, 2003. – 598 p.